

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا

رشته ناوبری

گروه تحصیلی علوم و فنون دریایی

زمینه صنعت

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۲۹۵۴

ابراهیم زاده اصل تبریزی، محمد ابراهیم	۳۴۳
قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا/ مؤلف: محمد ابراهیم ابراهیم زاده اصل تبریزی—	/۰۹۶۶
تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۱.	ق ۱۱۳۵ الف
۶۳ص. مصور.— (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۲۹۵۴)	۱۳۹۱
متون درسی رشته ناوبری گروه تحصیلی علوم و فنون دریایی، زمینه صنعت.	
بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشته ناوبری دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. دریاوردی— قوانین و مقررات. الف. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر برنامه‌ریزی و	
تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش. ب. عنوان. ج. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران- صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های
فنی و حرفه ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

tvoccd@roshd.ir

پیام نگار (ایمیل)

www.tvoccd.medu.ir

وب گاه (وبسایت)

کتاب قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا طبق برنامه های مصوب شماره ۱۳/۲۴۱ سازمان بنادر
و دریانوردی براساس کنوانسیون STCW در کمیسیون تخصصی رشته ناوبری در سال ۱۳۸۹ مورد بازنگری
و تصویب قرار گرفته است.

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کاردانش

نام کتاب : قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا - ۴۷۶/۵

مؤلف : محمد ابراهیم ابراهیم زاده اصل تبریزی

اعضای کمیسیون تخصصی : دکتر لطیف احراری، کاپیتان سیامک علی اکبرزاده نصیری و ناخدا علی جولایی

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل چاپ و توزیع کتابهای درسی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۰۹۲۶۶-۸۸۳، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹.

وبسایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : سید احمد حسینی

رسم : طویی عطائی

طراح جلد : طاهره حسن زاده

صفحه آرا : راحله زادفتح اله

حروفچین : سیده فاطمه محسنی

مصصح : فاطمه گیتی جبین، شهلا دالایی

امور آماده سازی خبر : فاطمه گیتی جبین

امور فنی رایانه ای : حمید ثابت کلاچاهی، پیمان حبیب پور

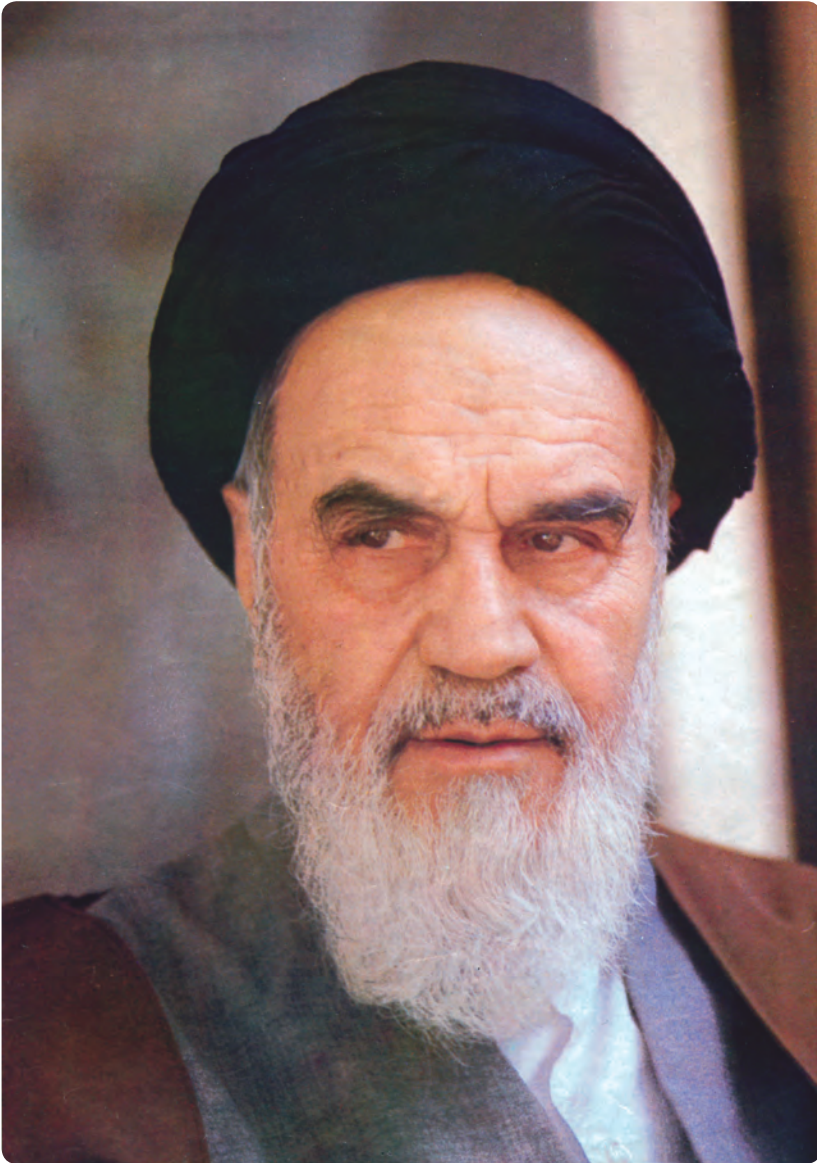
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ دوم ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

شما عزیزان کوشش کنید که از این وابستگی بیرون آید و احتیاجات کشور خودتان را برآورده سازید، از نیروی انسانی ایمانی خودتان غافل نباشید و از اتکای به اجانب بپرهیزید.

امام خمینی «قدس سرّه الشریف»

بخش اول - کلیات

۲	فصل اول - به کار بستن قوانین و تعیین مسئولیت‌ها
۳	۱-۱- قانون اول : کاربرد
۳	۱-۲- قانون دوم : مسئولیت
۵	فصل دوم - تعاریف و اصطلاح‌ها
۵	۲-۱- تعاریف و اصطلاح‌ها
۶	۲-۲- قانون سوم : تعاریف کلی

بخش دوم - قوانین مربوط به یگان‌های شناور موتوری و بادبانی

۹	فصل سوم - وظایف یگان‌های شناور در هر شرایط دید
۹	۳-۱- قانون چهارم : کاربرد
۹	۳-۲- قانون پنجم : دیده‌بانی
۱۰	۳-۳- قانون ششم : سرعت ایمنی
۱۰	۳-۴- قانون هفتم : خطر تصادف
۱۱	۳-۵- قانون هشتم : اقدامات پیشگیری از تصادم
۱۲	۳-۶- قانون نهم : کانال‌های باریک
۱۳	۳-۷- قانون دهم : مسیرهای جدا کننده ترافیک TSS

فصل چهارم – وظایف یگان‌های شناور در دید یکدیگر

- ۱۶ ۴-۱ قانون یازدهم : کاربرد
- ۱۶ ۴-۲ قانون دوازدهم : شناورهای بادبانی
- ۱۷ ۴-۳ قانون سیزدهم : پیشگیری یا سبقت
- ۱۸ ۴-۴ قانون چهاردهم : وضعیت روبرو یا سینه به سینه
- ۱۹ ۴-۵ قانون پانزدهم : موقعیت قطع کننده راه
- ۱۹ ۴-۶ قانون شانزدهم : وظایف شناور راه‌دهنده
- ۱۹ ۴-۷ قانون هفدهم : وظایف شناوری که حق تقدم راه دارد
- ۲۰ ۴-۸ قانون هجدهم : مسئولیت‌های موجود میان یگان‌های شناور

فصل پنجم – وظایف یگان‌های شناور در شرایط دید کم

۲۲

بخش سوم – چراغ‌ها و شکل‌ها

فصل ششم – کلیات مربوط به چراغ‌ها و علائم (شکل‌ها)

- ۲۶ ۶-۱ قانون بیستم : کاربرد
- ۲۷ ۶-۲ قانون بیست و یکم : تعاریف و ویژگی‌ها
- ۲۸ ۶-۳ قانون بیست و دوم : برد دید چراغ‌های راه

فصل هفتم – تشخیص یگان‌های شناور در دریا

- ۳۱ ۷-۱ قانون بیست و سوم : شناورهای موتوری در حال دریانوردی
- ۳۲ ۷-۲ قانون بیست و چهارم : یدک کشی و هل دادن کشتی‌ها به جلو
- ۳۲ ۷-۳ قانون بیست و پنجم : یگان شناور بادبانی در حال دریانوردی و یگان
- ۳۶ شناور پارویی در حال حرکت
- ۳۹ ۷-۴ قانون بیست و ششم : یگان‌های شناور ماهیگیری

- ۷-۵- قانون بیست و هفتم: یگان‌های شناور خارج از کنترل یا شناورهای
 ۴۱ دارای دشواری در مانور
- ۷-۶- قانون بیست و هشتم: یگان‌های شناور با آب‌خور زیاد
 ۴۵
- ۷-۷- قانون بیست و نهم: یگان‌های شناور راهنما (PILOT)
 ۴۶
- ۷-۸- قانون سی‌ام: یگان‌های شناور در لنگر و یگان‌های به گل نشسته
 ۴۷
- ۷-۹- قانون سی و یکم: هواپیمای آب‌نشین
 ۴۹

بخش چهارم - قوانین و مقررات مربوط به علامت‌های صوتی و بصری

- ۵۲ **فصل هشتم - علامت‌های صوتی و بصری یگان‌های شناور**
- ۵۲ ۸-۱- قانون سی و دوم: تعاریف و اصطلاح‌ها
- ۵۳ ۸-۲- قانون سی و سوم: وسایل صوتی یگان‌های شناور
- ۵۳ ۸-۳- قانون سی و چهارم: علامت‌های اخطار و مانور
- ۵۴ ۸-۴- قانون سی و پنجم: علائم صوتی در شرایط غیر متعارفی و دید کم
- ۵۶ ۸-۵- قانون سی و ششم: علامت‌های جلب توجه
- ۵۶ ۸-۶- قانون سی و هفتم: علامت‌های اضطراری
- ۵۶ ۸-۷- قانون سی و هشتم: معافیت‌ها

بخش پنجم - پیمان نامه‌های بین المللی دریایی

- ۵۹ **فصل نهم - فهرست پیمان نامه‌های مهم بین المللی دریایی**
- ۶۰ ۹-۱- مقدمه
- ۶۰ ۹-۲- پیمان نامه
- ۶۱ ۹-۳- اجرای پیمان نامه
- ۶۲ ۹-۴- اصلاحیه

پیشگفتار

اغلب مردم هنگامی که برای نخستین بار خبر یک تصادم دریایی را می‌شنوند، بسیار تعجب می‌کنند و البته در نظر اول، تصادم در دریا و برخورد دو یگان شناور با یکدیگر در بهنه عظیم آب‌ها عجیب می‌نماید. این امر از دیدگاه دریانوردان حرفه‌ای عجیب نیست بلکه بسیار عادی و طبیعی است. در واقع یکی از مهم‌ترین عوامل نگرانی دریانوردان، بویژه آن‌ها که در امر هدایت شناورها مسئولیتی را به عهده دارند مسأله احتمال تصادم و برخورد در دریاست. خطرهای ناشی از تصادم در دریا نیاز چندانی به توضیح ندارد و ناگفته پیداست که یک برخورد حتی جزئی چگونه می‌تواند به غرق شدن کامل یک یا هر دو شناور درگیر منجر شود. غرق شدن یک یگان شناور در دریا نیز همواره با به بار آمدن خسارت‌های سنگین، از دست رفتن جان انسان‌ها و ضایع شدن سرمایه‌های هنگفت، همراه است؛ از این رو، قوانین و مقرراتی برای تنظیم و کنترل حرکت‌ها و آمد و شد یگان‌های شناور وضع شده است. رعایت هر چه دقیق‌تر این مقررات توسط کلیه دریانوردان بسیار ضروری به نظر می‌رسد. این قوانین که با عنوان «قوانین راه» و برای جلوگیری از تصادم در دریا پایه‌گذاری و تدوین شده‌اند، همگی جنبه بین‌المللی دارند و در تمام آب‌ها و آبراه‌های آزاد جهان معتبر و نافذ هستند. شالوده این قوانین، تجربیات بسیار گرانبهایی است که بشر، طی قرون متمادی دریانوردی در دریاها و اقیانوس‌های جهان و با دادن قربانیان بی‌شمار اندوخته است. افزایش جمعیت جهان و پیشرفت تکنولوژی با شتاب روزافزون از عمده عواملی هستند که وابستگی انسان به دریاها را افزایش می‌دهند و ابعاد بهره‌برداری و رفت و آمد در آن‌ها را هر روز گسترده‌تر می‌سازند؛ بر این اساس، قوانین راه نیز بی‌بوسته در حال تکامل برای هماهنگ شدن با شرایط جدید و برخوردار از اهمیتی فزاینده خواهند بود.

کتاب حاضر با عنوان «قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا» در پنج بخش مشخص تنظیم شده و فصول نگاهانه آن در برگیرنده کلیه قوانین و مقررات بین‌المللی راه و اصول جلوگیری از تصادم در دریاست. آگاهی از این قوانین از اساسی‌ترین نیازمندی‌های هر دریانورد، بویژه افسران مسئول در پل فرماندهی یگان‌های شناور است. توضیح این مطلب ضروری است که این قوانین ریشه در تاریخ دریانوردی و عرف دریایی دارند و بنابراین، با گذشت زمان، هرازگاهی مورد بازنگری قرار می‌گیرند و

دستخوش دگرگونی‌های کلی یا جزئی ساختاری یا محتوایی می‌شوند. در این کتاب کوشیده‌ایم آخرین بازنگری‌ها و تغییرات را منعکس کنیم؛ از این رو روشن است که در مواردی چند، مطالب با نوشتارهای قدیمی‌تر ناهمگونی دارند. بویژه از نظر ساختار و ترکیب مطالب، تغییرات به قدری است که گاه شباهتی با مدارک قبلی در این زمینه وجود ندارد.

توضیح ضروری دیگر این است که، واژه‌ها، اصطلاحات و حتی ترتیب نگارش و درج آن‌ها، به لحاظ حقوقی و بین‌المللی بودن مطالب و مفاهیم، از چنان ویژگی و حساسیتی برخوردارند که حتی یک ویرایش ساده یا اعمال سلیقه، هر چند بظاهر بجا و خوشایند، می‌تواند مفاهیم اصلی را کاملاً دگرگون سازد و چه بسا موجب لغزش و یا حتی گمراهی خوانندگان گردد؛ از این رو در اعمال هر گونه تغییر یا تبدیل حتی صوری و ظاهری، باید دقت ویژه به کار رود و مفاهیم با نص معتبر قوانین مطابقت داده شود. توصیه می‌کنیم که از تعبیر و تفسیر به رأی در خواندن یا بازنویسی مطالب این کتاب به‌طور جدی پرهیز شود.

از خوانندگان و بویژه هنجاریان عزیزی که این کتاب با هدف آموزش آنان نگارش یافته است، انتظار می‌رود هر گونه ایراد و ابهامی را که مشاهده می‌کنند و همچنین نظریه‌ها و پیشنهاد‌های سازنده خود را، در زمینه ساختار و محتوای این کتاب از راه‌های ممکن با نویسنده در میان گذارند و به این ترتیب در بهسازی مطالب آن شریک و سهم باشند. ان شاء...

مؤلف

هدف کلی

فراگیران در پایان این کتاب خواهند توانست از قوانین راه که با آن در طول مطالعه کتاب آشنایی یافته‌اند، در هدایت کشتی و برای جلوگیری از تصادم استفاده کنند.